

Magdalena Ciechowska

ORCID: 0000-0001-6811-482X

Akademia Ignatianum w Krakowie

Maria Szymańska

ORCID: 0000-0001-5244-5966

Akademia Ignatianum w Krakowie

Wprowadzenie

Wieloaspektowość życia społecznego w wymiarze mikro-, mezo-, eko-, makro- i chronosystemowym obejmuje między innymi problematykę ekskluzji i inkluzji w obszarze edukacyjnym zdeterminowanym kulturowo, ekonomicznie, czy też politycznie. Problematyka ta jest niejednokrotnie podejmowana w obszarze teoriopoznawczym, praktycznym i badawczym, co znajduje odzwierciedlenie w literaturze naukowej, popularno-naukowej, jak i literaturze pięknej. Posiada charakter ponadprzestrzenny i ponadczasowy. Dotyczy wszystkich etapów życia człowieka, od jego poczęcia aż po śmierć. Można zatem przyjąć, iż stanowi ona w mniejszym lub większym stopniu element warunkujący integralny, holistyczny rozwój człowieka, a co za tym idzie – rozwój cywilizacyjny. Co więcej, można by postawić tezę, iż wysoki wskaźnik zniwelowania zjawiska ekskluzji biologicznej, psychicznej, społecznej, kulturowej i duchowej (religijnej) człowieka w jego partycypacji w tworzeniu środowiska życia w przestrzeni lokalnej, regionalnej, narodowej i międzynarodowej wskazuje na coraz wyższą jakość funkcjonowania systemów edukacyjnych. Stanowi to wyzwanie zwłaszcza przed szkołą, pełniącą zasadnicze funkcje: wychowawczo-profilaktyczną, dydaktyczną i opiekuńczą, określone prawem oświatowym w Polsce.

Ich realizacja winna wpisywać się w humanistyczną misję szkoły budowaną na fundamencie aksjologicznym. Humanistyczna misja szkoły domaga się wydobycia roli i znaczenia edukacji włączającej dzieci i młodzież, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, których zakres wciąż poszerza się. Obejmuje on nie tylko wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, lecz również udzielanie pomocy,

wsparcia i wspomagania uczniów uzdolnionych, jak i indywidualne stymulowanie aktualizacji potencjalności rozwojowej uczniów z przeciętnymi zdolnościami i umiejętnościami. Proces diagnostyczny tychże potrzeb i potencjalności rozwojowych implikuje konieczność doskonalenia warsztatu pracy nauczyciela, umożliwiającego mu refleksyjne osiągnięcie celów edukacyjnych w sposób podmiotowy. Nic dziwnego, iż biorąc pod uwagę współczesny wymiar i charakter zjawiska ekskluzji społecznej, kulturowej itd., trzeba objąć szczególną troską edukację nauczycieli w tym względzie. Ze zdobywanych i rozwijanych przez nich kompetencji warto wyeksponować twórczo-kreatywne, ułatwiające rozwiązywanie licznych pojawiających się problemów edukacyjnych, które obecnie wiążą się również z pandemią COVID-19. Z problemami edukacyjnymi, także z tymi, które mają związek z kształceniem „na odległość”, borykają się nie tylko nauczyciele, ale także rodzice i inni opiekunowie prawni dzieci będących w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Dlatego też to zagadnienie, jak i wiele innych znajdzie wyraz w przedstawionym materiale badawczym do niniejszego numeru „Edukacji Elementarnej w Teorii i Praktyce”, do którego zapoznania się zapraszamy Czytelników. Ufamy, że każdy z Państwa znajdzie coś wartościowego dla siebie, podejmie refleksję nad zagadnieniem od ekskluzji do inkluzji w rzeczywistości edukacyjnej. Zachęcamy też do poszerzenia spektrum prowadzonych badań empirycznych w tym obszarze i podzielenia się wynikami badań na stronach naszego czasopisma.